

ИЗБОРЕНЪ БЮЛЕТЕНЪ

Органъ на Плѣвенската Работническа
Социалдемократическа Партийна Организация.

ВРѢМЕНЕНЪ ЛИСТЪ
ИЗДИЗА ВЪ ПЕТЪКЪ.

СТРУВА 5 СТ. ЕДИНЪ БРОЙ.

Всичко що се отнася до вѣстника да се
изпраща на адресъ:
Т. Лукановъ — Плѣвень.

„Изборенъ бюлетенъ“ е честитъ да извѣсти на цѣлата своя партия, че Плѣвенската партийна организация можа, на 18 май т. г., въ разгара на изборната борба, безъ да намали съ нѣщо своята бойна сила или да остане назадъ въ борбата, да положи основитѣ на новъ партиенъ редутъ, като купи за бѣдащата работническа палата въ гр. Плѣвень едно отъ най-пригоднитѣ за тая цѣль мѣста въ града — до Оръжжия затворъ — за 9000 л., 6000 отъ които вече се броиха. Желаетъ на всички партийни организации въ най-скоро врѣме същата радостъ. Да живѣе всепобѣждающия и непобѣдимъ пролетарски революционенъ социализмъ!

„РАБОТНИЧЕСКИ ВѢСТНИКЪ“

Навлиза въ своята петнадесета годишнина. Още една година прѣмина той заедно съ работническата класа, година на усилені борби противъ многобройнитѣ работнически врагове. Съ навлизането му въ новата годишнина, обаче, прѣдъ него се разкриватъ нови и още по-сурови борби. Калѣнъ десетилѣтне и половина въ ожесточени сражения съ враговетѣ на работническата класа, той встѣпва въ разгорѣчената атмосфера на настоящитѣ усилені политически борби съ още по-голямо мѣжество, съ новъ и неугасимъ ентузиазмъ. Защото той знае, че задъ гърба му стои цѣлата работническа класа, за защита интереситѣ на която той се бори неуморно и която ще му се притече съ своята мощна подкрѣпка. Дългитъ зове всички съзнателни и организирани работници и съчувственици на социализма да оправдаятъ, както е било досега, надеждитѣ, които възлага върху тѣхъ нашиятъ боевъ политически органъ — „Работнически Вѣстникъ“. Това, обаче, тѣ ще направятъ като се втурнатъ на усилені и неуморна работа за прѣзаписване на всички стари абонати и за печалването на голъмъ брой нови абонати. Нека това се извърши съ присъщата на социалдемократна упоритостъ и тогава можемъ да се надѣемъ, че „Работнически Вѣстникъ“, задробенъ още по-добрь на своитѣ бойни позиции, ще може да отстаива още по-успѣшно работническитѣ интереси и да се бори съ нарастнали сили за великото освободително дѣло на пролетариата.

Настоятель: ДИМИТРЪ ПЕЦОВЪ. Заливания и плащания могатъ да ставатъ и при др. в. ХР. ГРАДИНАРОВЪ — работещъ въ кооперация „Трудъ“ и ПЕТРЪ ХИЦОВЪ — на „Съръ-разаръ“.

Въ общо извънредно заседание на плѣвенската работническа социалдемократическа организация се опредѣлиха, и вече сж утвърдени отъ централния комитетъ на партията, като кандидати въ града и I плѣв. избирателна околия за прѣдстоящитѣ избори за В. Н. С. слѣднитѣ другари, партийни членове:

1. Димитръ Благоевъ

редакторъ на научния органъ на партията, „Ново-врѣме“ и членъ на централния партиенъ комитетъ;

2. Георги Кирковъ

секретарь-касиеръ на партията и редакторъ на „Работнически вѣстникъ“;

3. Юрданъ Юрдановъ

членъ на Габровската партийна организация, адвокатъ въ гр. Габрово;

4. Д-ръ Стефанъ Спасовъ

лѣкаръ въ гр. Плѣвень, членъ на плѣв. парт. орган.

5. Александръ Дунчевъ

обущаръ, членъ на плѣв. партийна организация, избранъ и въ комисията по облагане подлежащитѣ на воененъ данѣкъ младежи;

6. Тодоръ Лукановъ

адвокатъ въ гр. Плѣвень, членъ на плѣв. партийна организация.

Това като съобщаваме на всички наши другари и съчувственици, както и на всички пролетарии въ I-та плѣвенска избирателна околия, ние апелираме къмъ тѣхъ, щото тѣ да сторятъ всичко, което могатъ, за да се съсредоточатъ, около тази листа и въ името на партийнитѣ принципи, за успѣшна борба въ полза на нашитѣ партийни програмни искания, колкото е възможно по-вече избиратели, като, безъ съмнѣние, работятъ най-много и прѣди всичко между избирателитѣ-работници, за да се тѣ проникнатъ отъ тѣзи принципи и искания и отъ нуждата да се борятъ постоянно и вѣрно само заедно съ своята класова политическа прѣдставителка — социалната демокрация.

Другари и съч. вѣтвенници, нека покажемъ на нашитѣ врагове какво могатъ и какъ работятъ съзнанието и силата на истината.

Всѣки на поста си съ своето провърено и сигурно орѣжие — социалистическата истина!

Работници — избиратели, сплотете се около нашата листа, т. е. около нашитѣ искания, около социализма! Стига влачения, стига сме били сами орѣдия на нашето подчинение, като служимъ на противната намъ класа — на нейнитѣ партии и листи. Въ вашата срѣда се внася днесъ отъ социалистическата работническа партийна организация развѣтото бойно знаме на свободата, братството и равенството, на освобождението на труда отъ тѣгловното му робуване на капитала. Сплотете се около него, гласувайте за неговата листа!

Нека числото на гласоветѣ, които ще се получатъ за червено-винената бюлетина на социалната демокрация съ горнитѣ шестъ имена, накара враговетѣ на нашата класа да трепнатъ и се замислятъ върху реформитѣ, които трѣбва да дадатъ сами въ полза на труда.

Гласувайте за нашитѣ кандидати!

Избиратели отъ I Плѣв. околия, въ това врѣме на пошлость, на търкаляне по коремъ прѣдъ българския монархизмъ или-же на многоглаголие и празнодумство републиканско, единенъ работнически социализмъ ще бжде пазителъ въренъ и мощенъ на народнитѣ свободи и носителъ на нови права за човѣка и гражданина у насъ.

Напустнете неспособнитѣ за единъ сериозенъ отпоръ срѣщу монархо-

капиталистическото мракобъсие буржуазни котерии и подкрѣпете борбата на социалната демокрация — рѣшителенъ и неуморимъ врагъ на капитализма и, за това именно, сигуренъ и неистощимъ врагъ на монархизма!

Гласувайте за нашата листа, съ червено-винената бюлетина!

Долу реакцията — да живѣе освободителния социализмъ!

Напрѣдъ къмъ изборнитѣ урни съ червено-винената бюлетина на социалната демокрация!

Отъ комитети на Плѣвенската работнич. соц. демократ. партийна организация.

Буржуазнитѣ партии въ изборната борба
за В. Н. С.

Ние сме въ разгара вече на изборната борба. Поглѣднете на около, потърсете и узнайте положението на буржуазнитѣ партии въ тая борба. Цѣнна поука има въ това за васъ, работници-избиратели.

Стамболовиститѣ ги не виждатъ почти. Тѣ намиратъ двѣ нѣща: че нѣма да получатъ гласове и че прѣдложенитѣ измѣнения на конституцията сж твърдѣ малко даващи на заслужающия и заслужилъ тѣмъ монархизмъ. За това, яко татове нощни, тѣ се шуратъ, дирятъ присламчвания и „побѣди“ подъ чужди фирми.

Радославиститѣ — тѣзи солидни политически мѣже, на които всичката мощъ се състои освѣнъ въ историческата еопа още и въ крайната чувствителностъ къмъ монаршата повеля: „молчатъ и неразсуждатъ“, сжщо даватъ пей за всѣка коалиция, компромисъ или каквото щете го нарѣчете ала дайте, стига да приближава то до властичката. Двѣ пари не даватъ тѣ за никакви измѣнения или промѣнения. Властѣта дайте, а колкото до конституцията, тѣ ще ви намѣрятъ едно по-жилаво гърло да я налага цѣла като нѣкой записъ — и това България е видѣла... За това тѣ много не критикуватъ и събрания не правятъ, а, както стамболовиститѣ, тършуватъ и мѣлкомъ дирятъ прикрития само.

Демократитѣ сж напънали всички усилия — малкото си но, всички усилия — за да спасятъ честѣта на мундира си. Тѣ дирятъ методи да грабнатъ поне толкова гласа колкото ние ще добиемъ, за да не станатъ резилъ съ своето безсиліе. Измѣненията сж тѣхно дѣло и тѣ се виждатъ въ смѣшната роля на оправачи пжтя за изборната побѣда на правителственитѣ или на чучули за упражненията въ ударъ на ножъ на земледѣлскитѣ агитатори.

Цанковисти и народняци, познавайки силата на „зестрата“ или „неорганизирания народъ“, както казваше Малиновъ т. е. силата на калѣча, сега, слѣдъ като прибраха по 18 л. и грошъ — членски вносъ въ партията за три лѣтъ тому назадъ — отъ кандидатитѣ за полицейски, горски и акци-

зни стражари и ги назначиха на служба въ качество на мартенски свои партизани съ задня дата, сж спокойни. Тѣ вече се смѣтатъ побѣдителни и, за да се усигорятъ и отъ къмъ земледѣлска страна, отъ къмъ която има малко тъменъ облакъ, повикаха Данева да раздаде земя — отъ турската... Колкото се касае до измѣненията на конституцията, тѣ ги иматъ за поводъ, за единъ сладостенъ поводъ, да доказватъ, че сж безопасни поради добросъвѣстността на царя и неговата мъдростъ — една, като че ли неволна и неизбѣжна, прѣпорѣка прѣдъ царя — „узурпаторъ“, по-силна и отъ прѣпорѣката на мѣстнитѣ шефове за стражарско назначение.

Земледѣлцитѣ продължаватъ да кълнатъ селскитѣ избиратели, че до дѣто „събранието замирише на царвулъ“, ще имъ бждатъ вѣрни. Тѣхнитѣ агитатори продължаватъ да носятъ лукъ въ торбитѣ си и да ядатъ по гумната, но какво ще стане слѣдъ като се вмирише на царвулъ събранието не доразясняватъ. Тѣ сж противъ „всички партии“ не защото се различаватъ съществено отъ тѣхъ, но за да ги считатъ „истинскитѣ земледѣлци“ за много различни отъ тѣхъ.

Радикалата сж съ все тѣй напълнени съ кръвъ очи отъ умраза къмъ „личния режимъ на Фердинанда“ — забѣлежете: и до день днешенъ нито единъ отъ тѣхъ не е ималъ лична срѣща съ Фердинанда! — но, макаръ и съ кървави очи, отъ тѣхната уста не е излѣзла нито една дума за нѣщо повече въ полза на парламента ни отъ това, което се съдържа въ демократския проектъ за измѣнение на конституцията. Не по-малко отъ другитѣ, тѣ правятъ тайни соглашения за „свѣмѣстна изборна дѣйностъ“.

Но ето, най-сетнѣ и най-жаднитѣ компромисаджии, — тончевиститѣ и широкитѣ социалисти. Двѣ партии, които до сега ужасно много си приличатъ по три бѣлѣга: 1-во еднакво сж голѣми и страшни; 2-ро еднакво дирятъ реформитѣ и свободата въ тълкованията на свѣтитѣ буржуазни закони и 3-то еднакво страстно желаятъ, дирятъ и умоляватъ за компромисъ при всички условия. Двѣ партии, които вече нѣматъ, може да се каже, разлика по между си отъ какъ г. Д. Тончевъ се обявя сжщо противъ „личния режимъ“ и за „правата, всички права на народа“. Ето ги и тѣхъ да скитатъ отъ лагерь до лагерь, отритнати отъ всждѣ, никога, обаче, не отчайващи се, неуморно да носятъ, при все това, всѣкому офертитѣ си за соглашения и веръ-селямъ!

Борба дребнава. Борба въ наддрѣнквания личнорежимски или въ лъжи, явно нелѣпни. Отъ една страна — въ „лѣвитѣ“ партии на буржуазията — републиканство въ пустословия и най-волно, безсмѣтчно празнодумие. Отъ друга — общания, явно диви, дързки, защото сж властнически и незадѣлжающа. Но колѣнопрѣклонството и мягкотѣлието сж еднакви бѣлѣзи и на двѣтѣ тия страни и, доста е да имъ кимне монарха, всичкитѣ имъ „фердинандики“ се испаряватъ мигомъ. Нищо, което да ги отличи — тѣ сж родни братя и дирятъ се всѣкчасно за общата работа на общата имъ майка — буржуазната класа.

На всички тѣхъ, принципенъ и неподкупенъ, единъ е врагътѣ: социалната демократия. Съглашения съ тѣхъ тя не дири и не може да прави. До дѣто за всички буржуазни партии като че ли борбата е безъ смисълъ, освѣнъ за да се опрѣдѣли кой ще властвува слѣдъ В. Н. С.; като че ли по важно отъ самата борба за тѣхъ е властващата коалиция и нейното распадане или не — за социалната демократия борбата има единъ дълбокъ смисълъ: да вдигне нѣколко градуса нагорѣ съзнанието на пролетарскитѣ маси и ги приближи къмъ тържеството на тѣхната класа, на социализма. За това, срѣщу клатенето въ буржуазнитѣ редове, като че ли на сила, стои будно и единно работи смислено, принципно и енергично социалната демократия.

Съзнателнитѣ работници ще оцѣнятъ това и ще дадатъ всички свои, сили за да се подкрѣпи въ тази ѣ работа тѣхната класова партия.

Министерство на народното здраве и труда.

II.

Прѣди още да имаме създадени работнически закони за широко и всестранно покровителство на труда; прѣди още да бжде направена поне една стѣпка за приложението на закона за женския и дѣтски трудъ въ тригодишното властвуване на демократическата партия, ние сме изненадани съ едно министерство на труда и общественото здраве. Та нима въ единъ такъвъ дългъ периодъ отъ властвуване демократитѣ не можахъ да оповѣстятъ тѣхнитѣ „добри“ намѣрения и грижи за работническото? Ние не срѣцнахме никждѣ въ печата на падналата демократия, нито чухме отъ устата на нейнитѣ лидери една дума за министерство на труда и общественото здраве. Отъ обявяването на независимостта, до прѣдложението за измѣнение на конституцията минаха години. Демократитѣ имаха прѣдостатъчно врѣме да ни оповѣстятъ „благитѣ си намѣрения“ и да оставятъ на обществото, особено на заинтересуванитѣ въ случая, работницитѣ, да се произнесатъ по въпроса. Въместо такъвъ единъ демократически актъ да сторятъ, тѣ дори и не внесоха прѣдложение за министерство на труда и народното здраве. Тѣхното прѣдложение бѣше за девети министъръ, безъ портфейлъ, единъ видъ свѣтничъ царски, безъ опрѣдѣлена специфична работа. Така бѣше начертанъ проекта въ царскитѣ сѣдѣнки, тѣй бѣше прѣдложенъ той въ народното събрание. Изхитриха се, обаче, по-далновиднитѣ демократи, които съзираха въ близкото бждаще една голѣма нужда отъ каква да е демагогия. Като разбраха, че ще бждатъ атакувани безмилостно за реакционитѣ послѣдствия върху конституцията, тѣ подсладиха горчивиятъ хапъ и си приготвиха едно хубаво срѣдство за агитация и заблуда. Трѣбаше да се заблудятъ земледѣлскитѣ и работнически маси, които сж рѣшителниятъ факторъ въ изборитѣ изобщо. Едно министерство на общественото здраве и на труда подхожда най-добрѣ за тая цѣлъ. И, ето, парламентарната комисиия прѣдлага това измѣнение и народното събрание приема съ единъ вотъ новото министерство.

Тука именно, при разискванията въ събранието, ние виждаме като въ огледало да се отражаватъ истинскитѣ намѣрения на демократическото правителство, както и гледището на прѣдставенитѣ въ парламента буржуазни партии.

Г-нъ Хр. Конкилевъ, габровски народенъ прѣдставителъ, фабрикантъ и демократъ, останалъ поразенъ, като видѣлъ въ свѣщената ограда единъ законопроектъ, който прѣдвждалъ и министерството на труда. „Та кждѣ ви сж работницитѣ?“ питалъ той и най-рѣшително се противопоставилъ на това нововъведение. Единъ залпъ отъ ржкоплѣскания оглушилъ камарата. А това ясно показва какъ сж настроени народнитѣ прѣдставители.

Излиза единъ Т. Василевъ, бившъ главенъ секретаръ при министерството на вътрѣшнитѣ работи и се пита, какво може да върши едно подобно министерство. Чуди се той, какъ може да се говори у насъ за здраве и за трудъ! Той намира, че такава едно министерство е непотрѣбно и се обявява противъ него.

Идва реда на земледѣлцитѣ или по-вѣрно на земледѣлскитѣ лидери Стамболийски и Драгиевъ. Първиятъ отъ тѣхъ си обяснява до нѣкждѣ министерство на народното здраве, но отдѣ накждѣ и министерството на труда? „Коя нужда го е наложила?“ пита той. Нали прѣди нѣколко врѣме, тукъ именно се констатира, че у насъ нѣма такова работничество, което да заслужава закони и министерство?

Г-нъ Мишевъ, виденъ демократъ се застъпва за новото министерство, като разправя, че то ще бжде не само за работницитѣ, а за общо-народния трудъ.

Единъ отъ прѣдставителитѣ на народнитѣ Т. Тодоровъ рѣшително възстава противъ новото министерство. Той би поддържалъ едно министерство на общественото здраве и на държавнитѣ имоти, но ни-

какво министерство на труда не може да подкрѣпя. Какъ тѣй само за 10—15 хиляди работници ние министерство да създаваме. Другиятъ пкъ прѣдставителъ Ив. Гешевъ разправя, че още прѣди 20 години прѣдвидѣлъ чиновнически пролетариатъ и че подобно министерство единъ день ще се наложи. Днесъ, има хора, които казватъ че нѣмаме работници, но всички вече виждаме, че има. И г-нъ Гешевъ убѣденъ, че имаме работници възкликва, че ще поддържа да има девето министерство, па ако ще и на труда да бжде.

Шефътъ на прогресивно-либералната партия г-нъ Д-ръ Даневъ, не прави опозиция и остава на великото народно събрание да опрѣдѣли работата на деветото министерство. На 15 май сутринята, ние го чухме въ салона на д-во „Съгласие“, въ града ни, да разправи, каква работа, споредъ него, е подходна за деветото министерство. Д-ръ Даневъ не е вчерашенъ. Той много-добрѣ знае защо демократитѣ излѣзоха съ едно министерство на труда и общественото здраве. Понеже и на прогресиститѣ сега трѣба срѣдство за демагогия, той лансира, съ всичкия патосъ на душата си, едно министерство специално на земледѣлието. Министрътъ на търговията и земледѣлието билъ извънмѣрно много занятъ, не било по силитѣ на единъ министъръ да управлява тия два голѣми отдѣли. А трѣбало за нашата България единъ министъръ само за земледѣлието, добъръ познавачъ на тоя поминѣкъ. Тоя министъръ щѣлъ да се застъпва за самоуправлението на селскитѣ общини и да ги нареди образцово. Тоя щѣлъ да се погрижи за възпитанието и образованието на земледѣлцитѣ. Както виждате, бждащиятъ министъръ на земледѣлието, спорѣдъ въображението на лидера на прогресиститѣ, ще бжде и нѣщо като министъръ на вътрѣшнитѣ дѣла, и министъръ на просвѣтата за земледѣлцитѣ! Тогава ще настанѣло щастието за дребното земледѣлско ступанство, а на безимотнитѣ земя щѣла да се раздаде. Д-ръ Даневъ имаше прѣдъ очитѣ си аудиторията и понеже усѣщаше миризмата на селскитѣ навуца, той удари на чувствителната струна на нашия селянинъ. А петъ минути по-рано обвиняваше другитѣ въ демагогство! За отбѣлѣзване е, че прѣзъ всичкото врѣме, когато развиваше своята мисълъ, за да докаже нуждата отъ министерство на земледѣлието, което да заеме деветия министъръ Д-ръ Даневъ не спомена нито думица за общественото здраве и труда. Той не смѣеше да продума противъ здравето и труда, но както демократитѣ си послужиха съ народното здраве и труда работнически, за да демагогствуватъ и повличатъ подирѣ си несъзнателнитѣ работници и дребнитѣ землевладеѣлци, тѣй и той лансира едно министерство само за земледѣлцитѣ, което щѣло и земя да имъ даде и собствеността имъ на вечни врѣмена да пази. Отвратителни шарлатани и единитѣ и другитѣ.

Но има нѣщо много по-поучително за работницитѣ въ дебатитѣ по тая точка на проекта. А то е, че се констатира официално въ българското народно събрание, какво до сега правителствата сж се отнасяли прѣстѣпно спрѣмо народното здраве, а особено спрѣмо здравето на работницитѣ. Изреждали сж се по-нѣколко пжти управляващитѣ буржуазни партии въ управлението на страната и никоя до сега не е прѣдприела една рационална, една коренна санитарна политика. Ние почти нищо не сме направили, казва Д-ръ Ораховацъ, бившиятъ прѣдсѣдателъ на народното събрание, дългогодишенъ членъ на върховния медицински съвѣтъ и директоръ на санитарната дирекция, нищо не сме направили за подобрене обществената хигиена. *Сичката работа на държавата е била насочена изключително да дава помощъ при единични, отдѣлни заболявания. А досѣжно изкореняването причинитѣ на болеститѣ, нищо не е направено.* Като разглежда бюджетитѣ отъ 1880 година насамъ, той намира, че санитарниятъ бюджетъ за тая година е съставлявалъ 5% отъ цѣлия държавенъ бюджетъ. До 1884 г. е спадналъ между 4 и 5%, а отъ 1884 до днесъ сѣ по-вече и по-вече е спа-

далъ, докато миналата година е достигналъ до 2⁴%. Държавата е харчила за други цѣли, като е увеличавала различнитѣ други бюджетни пера сѣ по-вече, а санитарниятъ бюджетъ е намалявала. И самъ той идва до заключението, че държавата е вършила това съзнателно, по нежелание да удовлетвори тия нужди. За подкрѣпа на тия мисли Д-ръ Ораховацъ разправя, че се е трудилъ да убѣди надлѣжния министръ да прѣдвиди въ бюджета една малка сума, за да се почне и у насъ борба противъ маларијата. Сумата е била съвсѣмъ скромна — 30,000 лева. Трѣбало е дълго врѣме да кандардисва министра че туй, което се даде за тая цѣль ще се върне въ десеторенъ размѣръ отъ работоспособното население. Но г. министрътъ и господата отъ бюджетарната комисия не се повлияли отъ тоя кандрмакъ и когато имъ потрѣбало увеличаване на друго перо въ полза на милитаризма, или индустрията тѣ се обърнали къмъ общественото здраве и отъ тамъ намалили. И лидерътъ на демократическата партия заявява, че може да приведе маса примѣри, за неудовлетворяване назрѣли нужди. Той констатира, че не само държавата, но и общинитѣ нищо не сж направили до сега за народното здраве и обществената хигиена. И тѣ харчатъ за санитарни нужди едвамъ 2% отъ своитѣ бюджети, а селскитѣ общини едвамъ 1/2%! Никаква хигиена въ градоветѣ и селата. Въ самото управление, спорѣдъ него, лѣжатъ спънкитѣ за да не може да се направи онова, което трѣба и което може да се направи.

Сжщото констатира и Д-ръ Молловъ въ своя рефератъ върху санитарната политика на прогресивно-либералната партия, държанъ на 6 мартъ т. г. въ клуба на сжщата партия.

И Ораховацъ и Молловъ намиратъ, че спасението е въ създаването на министерство на народното здраве и труда. Когато имало единъ министръ на чело на едно такова министерство, той лично щѣлъ да се застъпва въ народното събрание и нѣмало тогава кой да прави спънки за прокарането на санитарнитѣ реформи. Сега, както билъ, директорътъ и членоветѣ на върховния медицински съвѣтъ, имали добри желаниа, искали всѣчески да повдигнатъ хигиеничното състояние на градоветѣ и селата, но министрътъ на вътрѣшнитѣ работи, подъ чийто вѣдомство се намира санитарната дирекция, ималъ повече други работи, като обществената безопасност, реда, спокойствието и пр. и оставалъ на втори планъ общественото здраве и труда. Като че ли партиитѣ, които идватъ на власт, нѣматъ свои програми, нѣматъ санитарна политика, която трѣбва да слѣдватъ слѣдъ поемането на властта, та се явява нужда отъ министръ по всѣка специалност, за да се създава тая политика. Защо ще прѣчи на санитарнитѣ реформи единъ министръ на вътрѣшнитѣ работи, една бюджетарна комисия, едно народно събрание, ако реформитѣ отговарятъ на програмнитѣ искания на партията която управлява? Ако интереситѣ, които прѣдставляватъ народнитѣ прѣдставители изискватъ, налагатъ тия реформи; ако тия послѣднитѣ не прѣчатъ въ нищо на безогледната експлоатация и натрупването на богатствата, нѣма съмнение, че никаква опозиция не ще срѣщнатъ въ народното събрание.

Напразно се напжватъ и демократи, и прогресисти да минатъ за доброжелатели на работническото и земеделско население, съ лансирането идеята за специално министерство на общественото здраве и труда. Тѣхната демагогска вѣдица ясно блѣщи и никой работникъ не бива да се хваща за нея. Още не е изсъхнало мастилото на малката брошура въ която е напечатанъ реферата на Д-ръ Молловъ, върху санитарната политика на прогресивно-либералната партия, съ заключение да се прокара проектаното министерство на народното здраве и труда, а шефътъ на партията Д-ръ Даневъ лансира идеята за министерство на земледѣлието, вмѣсто първото. Това непостоянство и тая ефтения на нови министерства издава демагогията на тия партии и всичката несериозностъ на тѣхнитѣ проекти.

Както единитѣ партии, които демагогствуватъ, тѣй и другитѣ, които сж прями, иматъ една и сжща санитарна политика. Тя е политиката на българската буржуазия. Нѣма отдѣлна санитарна политика. Има една единна буржоазна санитарна политика, която слѣдватъ прикрито или открито всичкитѣ буржуазни партии. Тая политика отговаря на интереситѣ на търговцитѣ и индустриалцитѣ, но тя остава работническото население да измира и се изражда. Въ слѣдващиятъ брой ще изложимъ по-далечнитѣ съображения на буржоазията и печалбитѣ на работницитѣ отъ новото министерство.

Д-ръ Даневъ раздава земя!...

Нѣма вече рубли и волове. Врѣмето на Каулбарса е далечъ задъ насъ. Днесъ е врѣмето на пещерската демагогия. Народняцитѣ я захванаха въ 1894 година, но, новатори-новаци въ новата политика на класата имъ спрѣмо народнитѣ маси, тѣ не можаха да се проявятъ добрѣ. Стамболиститѣ по-сетнѣ, излѣзоха по-пешкинъ: знаятъ се тѣхнитѣ демагогски закони за „повдигане занаятитѣ“ (на кждѣ ще го вдигашъ! — то се додигало та се не видѣло...), „за женския и дѣтски трудъ“ и пр. Но демократитѣ се отличиха твърдѣ много въ тая посока. Помнимъ какъ обѣщаха всички гори и планини да вкаратъ въ кѣшитѣ на селянитѣ та да си сѣкатъ тѣ безъ страхъ и мъжа колкото искатъ гора и какъ пламенно кандардисваха „неорганизирания народъ“ да гласува за тѣхъ защото ще му прѣкаратъ на всѣкждѣ рѣки за да му строятъ послѣ мостове надъ тѣхъ...

Когато въ 1908 год. отъ мирисътъ на кожуси и опинци по прѣдизборнитѣ събрания, фантазията на тѣзи ориенталски „политици и държавни мъже“ се запалваше най-много и демократическитѣ лидери започваха неуморната си демагогия, ние, винаги бдящи, казвахме на избирателитѣ: „тази е на новъ гласъ старата демагогска пѣсенъ на буржуазията; за напрѣдъ тоя гласъ — на по-нисички или високи ноти — ще ви лелѣе надѣждитѣ за да ви успива по легко; тоя гласъ ще замѣства шумътъ и болкитѣ отъ радославистекитѣ и стамболовистки камшични плѣсъци или торбопѣсѣчия, слагани по плѣщитѣ ви“... Тѣй и бидѣ. Ето, днесъ, Даневъ заедно съ своя забавенъ смѣшлю — „даровития момъкъ“ Кипровъ. Рѣки тѣ не прѣкарватъ, гората не отпускатъ за волно и безконтролно сѣчене. Нѣма и старитѣ рубли и волове — тѣхния московски каулбарсовски курсъ е отдавна въ русофилската съкровищница на миналото... Днесъ Даневъ раздава земя на селянитѣ! Не отъ българската, разбира се. Т. е. не отъ заетата отъ голѣмитѣ землевладѣлци българи, о, не! Тѣ сж, тѣзи Холевичи, Габе-вци, Ючормански и пр. и пр. отборъ народняци и цанковисти; тѣ си я добиаха не по пжтя на корупцията, отъ която е истрѣпналь Д-ръ Даневъ. О, не и хиляди пжти не! Тѣ добиаха честно по 10,000, по 15,000 декара държавна земя въ народняшко и др. времена на буржуазно българско управление и то по

гологанъ декаря!... за това тѣ не трѣбва да се безпокоятъ. Д-ръ даневъ ще раздава друга земя, „турската“ „останалата отъ турцитѣ!“

Въ събранието на 15 май, дѣто, заедно съ своя клоунъ, той ни каза своето обѣркано прѣдизборно „вѣруно“, вие го чухте, плѣвненски избиратели. Понеже работницитѣ отсжтствуваха, а меришеше Даневу на царвулъ, то и царвулджийската му фантазия се разигра доста.

Ние познавахме Д-ръ Данева като човѣкъ на една селашка политическа мисль. Неговата дрѣбнота и политическа простота лѣсна, обаче, неочаквано въ тоя моментъ и чудесно. Министерството на труда той на бърза ржка замѣнява съ такова на земледѣлието; приплаква надъ селенията; възлага на това м-во грижи за: „самоуправлението общинско“, „просвѣтата на селската челядъ и нейното въспитание“; обѣщава още най-желанното нѣщо на земледѣлца — да го закрѣпи върху земята му во вѣки вѣковъ и, слѣдъ това, почва да раздава земя — отъ оная, другата, турската... като, разбира се, плѣска съ дѣсната си ржка въишната страна на лѣвата, — свита въ юмрукъ!... Защото нѣма да го бжде това.

Всичко останало отъ неговата рѣчь е: 1-во въсторгъ отъ това, че, най-послѣ, като родни братя-врѣменно раздѣлени и огорчаваци се — цанковиститѣ сж се събрали съ народняцитѣ — сжщитѣ тия народняци, които Д-ръ Даневъ въ 98 год. наричаше „хайдушко-гешефтарска банда“; 2-ро увѣрения, че другитѣ буржуазни партии не струватъ пари прѣдъ този скѣпоцѣненъ даръ — коалицията, ягка и сговорна — който царя ни даде и 3-то молби да признаемъ и ние, избирателитѣ, всичко това и, отъ благодарностъ къмъ царя за това велико добро, да подкрѣпимъ коалицията за да му гласува демократскитѣ измѣнения на конституцията, „които сж много добри и не даватъ нови права на царя“.

Както виждате, демагогията цѣвти раскошно надъ българския дребно-буржуазенъ боклукъ. Слѣдъ прѣзрѣлото цѣвте на такевската площадностъ политиканска, днесъ вирѣе надъ сжщия боклукъ друго цѣвте, отъ сжщата флора обаче — Даневскитѣ приспособявания между кожуха и царската мантия, подсолени, доста слабичко макаръ, съ клоунскитѣ забави на единъ Кипровъ.

Съзнателнитѣ работници, безъ съмнение, изслушватъ всичко това, махватъ съ ржка и прѣзрително отминаватъ тѣзи „държавнически“ нелѣпости. „Под-рано минаваха рублитъ и воловетѣ — казватъ си тѣ — сега русофило-гешефтарщината ще ни залгва на новъ маниеръ.“

Минаватъ врѣмената, г-да буржуазни политици, изживѣва се бързо и силата на лѣжливитѣ прѣдизборни кандрмаци. „Врѣмето покровителствува истината“ — казва френската поговорка. И, наистина, заедно съ истичане на прѣдстоящитѣ врѣмена, настѣпва побѣдоносно, по силата на единъ желѣзенъ законъ, истината въ лицето на освободителния пролетарски социализмъ.

Ето дѣ сж надѣждитѣ и силата на съзнателнитѣ работници.

Исканията на социалната демокрация.

Парламентъ и управление.

Въ борбта, която днесъ се разгаря въ нашата страна около измѣненията на конституцията, социалдемократията излиза съ пълното всеоржие на своитѣ сили.

Буржуазията се барикадира около конституцията; съ измѣненията, които се стреми да вмѣкне въ нея, тя иска да затвърди крѣпоститѣ си и увѣковѣчи господството си. [Всички партии на буржуазията днесъ вървятъ къмъ една и сжща цѣль: да се запази отъ похищение свещената и неприкосновенна частна собственостъ. Громкитѣ фрази на лѣвичаритѣ не измѣнятъ сжщността на работата; различието между тѣхъ и братята имъ отъ дѣсно е привидно. Братята отъ лѣво сж само единъ лѣскавѣщитѣ за закриване варварския хищничес-

ки образъ на сжществуващия принципъ на грабежъ и потисничество, върху който се гради днешната наредба.

Въ пламѣцитѣ на борбата около измѣненията на конституцията днесъ се очертаватъ ярко двѣ сили, два интереса, два идеала прѣди всичко. Тамъ стои капитализмътъ, тукъ-социализмътъ. Интереситѣ на работническата класа и налагатъ опрѣдѣлена историческа задача: да разруши крѣпоститѣ на капитализма, като прѣмахне сжществуващата конституция и да съгради храма на социализма, като създаде нова конституция. Безъ разрѣшението на тая задача пролетариятѣтъ не може прѣмахна икономическото робство, което му тежи, той не може се освободи. За разрѣшението на тая велика задача именно социалдемократията обединява и сплотява подъ свое-

то знаме всички работници и съ силата на социалистическото съзнание се стрѣми да прѣвърне тѣхното недоволство въ неизчерпаемъ источникъ на революционна енергия и сила.

Организирайки се, сплотявайки се, работническата класа се готви за великия денъ на разплата съ кърваво-жестокия режимъ на капитализма. Въ тоя недалеченъ денъ, озарена отъ ободрителния блѣсъкъ на кърваво-червеното знаме на социализма, работническата класа ще се хвърли въ пламъка на една велика революция не за дребни и нищожни искания, не за малки реформи и подобрения, а за онова, което всѣцѣло трѣбва да ѝ принадлежи, за свѣтътъ на богатствата, който сама съ своитѣ рѣци е създала.

За приближаване тоя денъ на побѣдитѣ ние влизаме въ днешнитѣ борби. За ускоряване пѣтя къмъ великия денъ на революцията ние искаме да завладѣемъ здрави орѣжия днесъ чрѣзъ едно съотвѣтно измѣнение на съществуващата конституция.

**

Социалдемократията не се опива само отъ единъ плѣнителенъ идеалъ на бждещето, за да скръсти рѣци днесъ, защото тя не е партия на утопийтъ и фантазийтъ, както обичатъ да я клеветятъ. Идеалтъ на социалдемократията ще се постигне не съ упование въ небесата, а съ орѣжия и сили, които днешното общество въ своето развитие само създава. Единъ арсеналъ отъ орѣжия, който ние можемъ да завладѣемъ въ днешното общество за борба съ него, сж исканията, начертани въ нашата минимална програма.

Тукъ ние излагаме тия искания последователно въ връзка съ прѣдложенитѣ измѣнения на конституцията. За сега се спираме на исканията ни, засѣгащи парламента и управлението изобщо.

Ние искаме и се боримъ да прокараме въ конституцията слѣднитѣ реформи:

Увеличение числото на народнитѣ прѣдставители. Двѣ годишенъ депутатски мандатъ. Пропорционална изборна система. Избирателно и избираемо право за всички граждани, безъ разлика на полъ при всички избори и гласувания.

Въ сегашната конституция за обикновенното народно събрание се опрѣдѣлятъ на всѣки 20 хиляди жители отъ двата пола по единъ народенъ прѣдставителъ, а самиятъ изборъ става по мажоритарната избирателна система. По такъвъ начинъ на народа се отнѣма възможността да има въ парламента пълно свое прѣдставителство, а прѣдставителството на малцинството се убива. Днесъ ние искаме единъ народенъ прѣдставителъ на 10 хиляди жители, при това самитѣ избори да ставатъ по пропорционалната избирателна система.

Парламентътъ трѣбва да бжде истинско отражение на съотношението на силитѣ въ обществото, за да може при всѣки въпросъ, който тамъ се обсъжда, да се измѣри и прѣтегли на кждѣ кложи тежестъта на силитѣ отъ парламента. Само така това, което се рѣшава въ парламента, ще е пълно и вѣренъ изразъ на волята на народа, коумо парламента трѣбва да служи.

Конституцията опрѣдѣля петгодишенъ законодателенъ периодъ, т. е. веднажъ избрании народни прѣдставители запазватъ своя мандатъ въ продължение на петъ години. До 1893 год. тоя периодъ е билъ у насъ тригодишенъ. Съ дългия законодателенъ периодъ партиитѣ на буржуазията, които сж нареждали и измѣнявали до сега конституцията, очевидно сж прѣслѣдвали единичката цѣль да се отнеме възможността за единъ постоянно упражняванъ строгъ и обидителенъ контролъ върху дѣйността на народнитѣ прѣдставители. Съзнанието за отговорноститѣ, които носятъ народнитѣ прѣдставители прѣдъ своитѣ избиратели, отслабва; увеличава се опасността отъ злоупотребили сж пълномощията въ служба на други интереси и на друго дѣло — въ противоположност на интереситѣ, въ името на които сж поели мандата. Колкото е по-краткъ срокътъ на мандата, толкова по-

вече депутатътъ е принуденъ да държи смѣтка за интереситѣ, за мнѣнието на своитѣ избиратели, толкова повече той чувствува зависимостъта си отъ тѣхъ. При това въ самия животъ ставатъ бързи промѣни въ общественото положение на хората. Вчерашниятъ дребенъ собственикъ и производителъ — занаятчия, търговецъ или селянинъ днесъ става работникъ въ фабриката, работилницата, по постройката на желѣзницитѣ. Новото положение му опрѣдѣля нови интереси, нови задачи. Неговото политическо убѣждение се мѣни заедно съ промѣната на социалното му положение, а единъ продължителенъ законодателенъ периодъ му прѣчи да даде довѣрието си на другъ депутатъ, на друга партия. По-краткиятъ срокъ на депутатския мандатъ значи — по-често произведжани избори, а въ изборната борба социалдемократията намира едно срѣдство за пласиране своята мисль въ нови и нови незасѣгнати отъ социализма пролетарски или полупролетарски маси.

Ние искаме избираемо и избирателно право за всички, навършили 20 годишна възраст отъ двата пола, а не както въ конституцията избиратели да бждатъ само навършилитѣ 21 година, а избираеми — 30, при това да се ползватъ съ тия права само мъжетѣ. Работническата класа влиза въ производството още отъ съвсѣмъ крѣпка възраст, като носи върху си всички тежести на днешната държава и общество, а на 20 годишна възраст вече работникътъ е зрѣлъ да участвува въ управлението и законодателството. Жената — работничка еднакво взема участие въ производството, както мъжътъ — работникъ, затова тя, както и мъжътъ трѣбва да има еднакво право да избира и бжде избирана, за да участвува въ управлението и законодателството на страната.

Социалдемократията иска и се бори още и за:

Прѣко участие на народа въ законодателството. За самоуправление на народа въ държавата, окръжитѣ и общинитѣ. За изборие на всички власти отъ народа и даването имъ подъ сждѣ безъ особно разрешение.

Не е достатъчно да съществува едно изборно законодателно тѣло, макаръ и съ краткъ срокъ на законодателния периодъ. Трѣбва да се даде възможностъ и право на народа и самъ да взема непосредствено участие въ нареждането на законитѣ, да прѣдлага самъ нови закони, да приема или отхвърля такива, приети отъ законодателната корпорация. Правото на народа да прѣдлага самъ нови закони съставлява тѣй нарѣчената законодателна *инициатива*, а гласуването на приетитѣ отъ законодателното учреждение закони — *референдумъ* (допитване до народа). У насъ съществува референдумъ само върху нѣкои рѣшения на общинския съвѣтъ. Такъвъ референдумъ не е още никакъвъ референдумъ. Ние искаме референдумътъ въ законосъздаването. Инициативата и референдумътъ сж едно срѣдство, което още повече дава възможностъ да се държи подъ постояненъ надзоръ отъ страна на народа всѣка стѣпка отъ дѣйността на народното прѣдставителство.

Самоуправлението на народа въ държавата, окръжитѣ и общинитѣ е сжщо така непосредствено и естествено послѣдствие отъ прѣжнитѣ наши искания. Трѣбва да се прѣмахне бюрократическата система на управление на народа. Трѣбва масата на народа сама да взема непосредствено участие въ управлението съ свои избрани чиновници или комисии, като си запази рѣшаваще влияние въ работитѣ, които има да се вършатъ. Защо да не се остави народната маса сама да си нарежда полицията за безопасностъ, санитарното, училищното дѣло, сама да се грижи за бѣднитѣ, да опрѣдѣля налозитѣ и финансиитѣ? Такова широко самоуправление ще внесе твърдъ голѣми подобрения въ положението на работническата класа и другитѣ дребни съществування.

Съ избираването на всички власти, т. е. длъжностни лица отъ народа, се гарантира върховното право на народа да контролира своитѣ изпълнителни органи. За всѣки

произволъ и прѣвишение на даденитѣ пълномощия тѣ трѣбва да се привличатъ подъ отговорностъ и даватъ подъ сждѣ, безъ особено допитване до която и да било власт.

Единъ интересенъ документъ.

Прѣдателството на българскитѣ патриотарски буржуазни партии се илюстрира добръ съ документа, извѣстенъ подъ името *«махзаря на консерваторитѣ»*. Той е подаденъ слѣдъ съединението на С. и Ю. Бълдо великия везиръ на 16 декември 1886 г. и е печатанъ въ френския в. „Moniteur Oriental“ прѣзъ 1887 год. Ето извлѣчение отъ него:

„Нѣма градъ, нѣма село, най-вече въ Источна Румелия, дѣто ужасни плачевни жестокости да не сж извършени. Въ Черногорово (Пазарджиско), въ Перушица (Пловдивско) нищо не било пощадено: тѣзи села сж подхвърлени на истински грабежъ, и нищо не е могло да спрѣ нападателитѣ, които сж отишли до послѣднитѣ безсрамности: *осемъ годишни момичета сж били осквернени отъ освирепѣлитѣ български «солдати»*.

„Ваше височество, такова е състоянието на работитѣ въ нашето отечество; съ скърбъ и горчевина го изповѣдваме. Ние, емигрантитѣ, които напуснахме огнището си, за да избавимъ живота си и честъта си и да не бждемъ зрители на ежедневнитѣ ужаси, ние бѣхме длъжни, както прѣдъ свѣстъта си така при страданията на съотечественицитѣ ни, които по нѣмане срѣдства сж останали дома си и стенатъ подъ тиранския яремъ на регенството, да обнаружимъ прѣдъ Ваше Височество цѣлата истина и да Ви молимъ да се заинтересувате отъ злощастията на страната ни и да направите каквото зависи отъ Васъ, за да се тури край на печалното ѝ състояние, въ което я тикнаха и я държатъ хората, които за зла честь на България сж днесъ на властъ“.

Ваше Височество, като Ви молимъ да благоволите и вземете подъ внимание изложението на злощастията ни, поднасяме Ви увѣрение на почитанието ни, съ което имаме честъта да бждемъ на Ваше Височество най-смирениитѣ и най-прѣданитѣ служители.

Цариградъ, 16. XII 1886 год.

Ив. Ев. Гешевъ, М. Маджаровъ, Ив. Ст. Гешевъ, Д-ръ Хакановъ, Д-ръ Г. Янкуловъ, Д. К. Поповъ, Д. Стамболовъ, Ст. Бобчевъ, Ст. Консуловъ, Д. Юруковъ К. Вещиковъ.

Отъ два дни, сж въ стачка повече отъ 150 души каруцари въ нашия градъ. Тѣ искатъ отъ търговцитѣ, на които служатъ, слѣднитѣ цѣни за прѣвозъ:

- 1) Всички храни отъ Илия Палювъ до гарата, ще се плащатъ 90 ст. на кило храна;
- 2) Всички храни отъ Минахемъ до гарата, ще се плащатъ 80 ст. на кило храна;
- 3) Всички храни отъ хамбаритѣ на „Сжръ пазаръ“ до гарата, ще се плащатъ по 60 ст. на кило храна;
- 4) Всички храни отъ воденицата на Хинковъ до гарата, ще се плащатъ по 40 ст. на кило храна;
- 5) На кубикъ (песъкъ и чакълъ) 5 лева отъ рѣката Витъ до общината, а отъ общината на нагорѣ 6 лева кубикъ;
- 6) На единъ тонъ (кимюръ, дърва, желѣзо и всички други стоки на тежестъ), ще се плащатъ по 3 лв. на тонъ до читалището, а отъ читалището нагорѣ по 3-50 лв. на тонъ;
- 7) Тухли отъ малкитѣ около градътъ по 5 лв. хилядата; голѣмитѣ 6 лв. хилядата, за въ градътъ, а отъ рѣката Витъ 12 лв. хилядата;
- 8) На каса яйца отъ „Горни Плѣвень“ до гарата, ще се плащатъ 40 ст. отъ „Сжръ пазаръ“ до гарата 25 ст., а зимно врѣме двоенъ размѣръ, а прѣхвърляне отъ вагонъ на вагонъ, на каса 15 ст.;
- 9) Тоя тарифъ важи за 1 година.

Борбата не е още завършена. Въ слѣдния брой ще дадемъ подробни сведения за нея. За сега молимъ всички наши другари и съчувственици да внимаватъ щото да се улесни успѣшния исходъ на борбата като и дѣйствуватъ да не се явятъ измѣнници.

Въ сжбота — 21 май — вечеръта, ще има: **Обща синдикална конференция.** Всички длъжностни лица въ синдикатитѣ трѣбва да се явятъ.

Въ недѣля — 22 май ще станатъ **деветъ квартални събрания.** Агитирайте и посѣтете тия събрания!

Тема: *«агитацията на цанковиститѣ»*.